

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«__» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

для студентів

спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми Видавнича справа та редагування
освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02135554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1647/20
<i>С.С.С.</i>	
студент	співзавідувач, викладач
«__»	2020р.

Київ – 2020

Розробник: Перевертун Ольга Петрівна, викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від 31 серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії *Мч* Олена ГРУЗДЬОВА

Робочу програму перевірено
« ___ » _____ 2020 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи *ЗГ* Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи *Ж* Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), « ___ » _____ 20__ р., протокол № ___

на 20__/20__ н.р. (_____), « ___ » _____ 20__ р., протокол № ___

на 20__/20__ н.р. (_____), « ___ » _____ 20__ р., протокол № ___

на 20__/20__ н.р. (_____), « ___ » _____ 20__ р., протокол № ___

. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2,5/75	
Курс	2	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	30	45
Аудиторні	14	22
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль		+
Самостійна робота	14	21
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання

Робоча програма з дисципліни «Історія видавничої справи» складена відповідно до навчальної програми й призначення цієї дисципліни в структурно-логічній схемі, що охоплює всі розділи навчальної програми, з загальною кількістю 75 годин, передбачених робочим навчальним планом.

Метою курсу є вивчення історії видавничої справи у контексті подвійної природи книги чи іншого виду видавничої продукції – і як матеріальної конструкції, і як носія знань та ідей.

Завдання:

- формування цілісного уявлення про основні етапи становлення та розвитку друкарства у світі та Україні;
- розкриття ролі друкарства як чинника кардинальних змін в організації редакційно-видавничої справи;
- формування уявлення студентів про суспільно-політичні передумови та історичні витоки попередників сучасних видань у світі та в Україні;
- формування емоційного і ціннісного ставлення до професійної діяльності окремих діячів редакційно-видавничої справи;
- висвітлення обставин побутування випущених у різні історичні епохи знакових за змістом і оформленням видань, їх вплив не лише на окремих особистостей, й на суспільні процеси, що відбувалися під впливом такого побутування в конкретну історичну епоху;
- розвиток навичок самоосвіти, спроможності опрацьовувати матеріал документальних текстів з урахуванням нової інформації та нещодавно оприлюднених архівних матеріалів.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **оволодіти такими компетентностями:**

Знати:

- історичні витоки видавничої справи у світі (від II тисячоліття до н. е.);
- книгописання в давньоукраїнській державі після прийняття християнства;
- основні віхи життя українських друкарів та їхню роль у ствердженні вітчизняної школи редагування і видавничої справи;
- особливості процесу становлення та розвитку наукового книговидання;
- видавничу справу в умовах цензурних обмежень і заборон (XIII - поч. XX ст.);
- видання та переклади книг Святого Письма в Україні та світі;
- особливості видавничого руху доби визвольних змагань українського народу (1917 – 1920);
- умови розвитку видавничої справи у період радянської влади (1919 – 1990);
- основні тенденції у видавничій справі незалежної України.

Аналізувати:

- завдання, зміст матеріалу матеріалів тексту, суспільно-політичні передумови та історичні витоки попередників сучасних видань у світі та в Україні;
- обставини побутування випущених у різні історичні епохи знакових за змістом і оформлення видань, їх вплив не лише на окремих особистостей, й на суспільні процеси, що відбувалися у конкретну історичну епоху.

Розпізнавати:

- об'єкт і предмет «Історії видавничої справи»;
- основні віхи та особливості діяльності визначних редакторів, друкарів, видавців;

- проблемно-тематичний репертуар книговидання, що найбільше був витребуваний серед читачів у різні історичні епохи.

Застосовувати:

- досвід попередників фаху в структуруванні та редагуванні сучасних видань.

Добирати:

- літературу та додаткову інформацію відповідно до теми;
- поняття та терміни з історії видавничої справи для майбутньої професійної діяльності;
- найцікавіші, пізнавальні, повчальні факти з історії видавничої справи;
- самостійно й доцільно необхідні видання в бібліотечних та електронних базах даних;
- узагальнювати, оприлюднювати в своїй діяльності найцікавіші, навчальні факти з історії видавничої справи.

Встановлювати:

- причинно-наслідкові зв'язки, факти, ідеї, результати досліджень у логічній послідовності;
- тенденції подальшого розвитку даного питання;
- доказовість висновків, пропозицій щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Змістовий модуль 1. Історія світової і української видавничої справи до XVIII ст.

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		сем.	пр.	с.р.	пк	
Тема 1. Історія видавничої справи як професійно орієнтована дисципліна редакторсько-видавничого фаху	2	2				
Тема 2. Соціально-історичні передумови виникнення рукописання і книготворення в світі. Світові осередки рукописної книги	2		2			
Тема 3. Вплив перших рукописних книг на суспільну свідомість	7				7	
Тема 4. Українська рукописна книга дохристиянської доби. Давньоукраїнські рукописні пам'ятки	2	2				
Тема 5. Книгописання в давньоукраїнській державі після прийняття християнства (друга половина X—XVI століття)	2		2			
Тема 6. Соціально-політичні передумови виникнення друкарства у світі	9	2			7	
Тема 7. Видавнича діяльність Києво-Печерської та Чернігівських друкарень. Українські друкарські пам'ятки XV-XVII ст.	2		2			
Тема 8. Раннє українське друкарство на Волині	2	2				
Модульний контроль	2					2
Разом за змістовим модулем 1	30	8	6	-	14	2

Змістовий модуль 2. Українська видавнича справа XIX - XX століття

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		сем.	пр.	с.р.	пк	
Тема 1. Особливості друкарської справи на межі XIX-XX ст. Впровадження нових технологій	2	2				
Тема 2. Становлення і розвиток в Україні наукового книговидання	2	2				
Тема 3. Видавничий рух інших національностей на українських теренах	2			2		
Тема 4. Видання в Україні книг Святого Письма: долі перекладів і видавців	7				7	
Тема 5. Цензура як чинник заборони українського друкованого слова в період існування Російської імперії	2			2		
Тема 6. Українські видавничі шедеври періоду цензурних заборон і обмежень	2	2				
Тема 7. Українські видавництва і видавничі осередки	9			2	7	

XIX- початку XX ст.						
Тема 8. Видавничий рух доби визвольних змагань українського народу (1917-1923)	2	2				
Тема 9. Видавництва та видавці періоду визвольних змагань українського народу та особливості редакторської роботи	2			2		
Тема 10. Видавнича справа в Україні радянської доби та за кордоном	9	2			7	
Тема 11. Організаційні та творчі особливості роботи радянського редактора в період застою та перебудови. Самвидав	2			2		
Тема 12. Сучасний стан книговидавничої галузі та основні тенденції розвитку		2				
Модульний контроль	2					2
Всього на модуль 2	45	12	-	10	21	2
Всього	75	20	6	10	35	4

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Історія світової і української видавничої справи до XVIII ст.

Тема 1. Історія видавничої справи як професійно орієнтована дисципліна редакторсько-видавничого фаху

Зміст навчальної дисципліни «Історія видавничої справи», її зв'язок зі спеціальними дисциплінами. Загальнонаукові методи та спеціальні методи видавничої справи. Допоміжні історичні дисципліни й історія видавничої справи. Періодизація історії видавничої справи. Сучасні підходи та їх критерії. Основні групи джерел з історії видавничої справи, їх характеристика. Роль, значення і завдання історіографії історії видавничої справи. Історичні етапи появи й розвитку національних дослідницьких центрів видавничої галузі. Діяльність провідних фахівців історії видавничої справи та книгознавства (Ю. Меженко, С. Маслов, І. Свенціцький, Л. Биковський, І. Огієнко та ін.).

Основні поняття: метод, міждисциплінарні зв'язки.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 4, 5, 6, 9, 10.

Тема 2. Соціально-історичні передумови виникнення рукописання і книготворення в світі. Світові осередки рукописання

Передумови виникнення письма і алфавіту в кожного народу. Соціальна, інформаційна та пізнавальна функція перших рукописних текстів. Первинні матеріали, на яких творилися тексти (камінь, глина, піраміди, дерев'яні дощечки, бамбукові пластини, шовк, папірус). Світові осередки книгописання: Свята земля, Ассирія, Китай, Греція. Спалення книг світського характеру як прояви боротьби влади з інакодумством. Ян Гус як символ інакодумства.

Основні поняття: письмо, алфавіт, рукопис.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 4, 5, 6, 9.

Тема 3. Вплив перших рукописних книг на суспільну свідомість

Історичні передумови виникнення рукописної книги. Рукописні книги Горація і Овідія. Роль рукописної книги в суспільному поступі.

Основні поняття: рукописна книга.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 4, 5, 6, 7, 10.

Тема 4. Українська рукописна книга дохристиянської доби (сер. IX – сер. X ст. до н. е.)

Безповоротні втрати стародавніх пам'яток. Вивезення книг за межі України. Періодизація становлення та розвитку давньоукраїнської рукописної справи. Книжкова справа в Україні перед прийняттям християнства.

Основні поняття: книжкова справа перед прийняттям християнства.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 6, 7, 9.

Тема 5. Книгописання в давньоукраїнській державі після прийняття християнства

Провідні осередки рукописної справи. Десятина церква у Києві. Софійський собор у Києві. Києво-Печерська лавра. Чернігівська земля. Галичина і Волинь. Карпатська Русь. Творці й переписувачі книг як перші автори, перекладачі, редактори і видавці. Світські каліграфи. Осередки при монастирях. Книжкові шедеври XI - XVI століть.

Основні поняття: рукописний осередок, каліграфія, каліграф.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10.

Тема 6. Соціально-політичні передумови виникнення друкарства у світі

Передумови запровадження у видавничу практику рухомих літер. Печатки і штампи як предтечі друкарства. Метод набиття візерунків на тканині. Ксилографічний метод множення текстів та ілюстрацій на папері. Перші спроби створення рухомих літер. Доля друкарського винаходу. Лоуренс Костер та Йоганн Гутенберг. Ствердження друкарства в Європі і світі як чинник кардинальних змін в організації редакційно-видавничої справи. Поширення друкарства в Європі. Відмінності технології друкарства на Заході і Сході. Противники друкарства. Значення друкарства.

Основні поняття: печатки, штампи.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 2, 3, 4, 8, 9.

Тема 7. Видавнича діяльність Києво-Печерської та Чернігівських друкарень. Українські друкарські шедеври ХУ-ХУІІ століть

Видавнича діяльність Києво-Печерської лаври. Заснування друкарні: перекази, документальні свідчення. Єлісей Плетенецький. Папір для друкарні. Перші друки. Поширення лаврських видань. Руйнування справи печерських друкарів. Чернігівсько-сіверський друкарський осередок. Перша друкарня в Чернігові. Друкарня Лазара Барановича: новгород-сіверський період. Чернігівський період.

Основні поняття: друкарські осередки.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10.

Тема 8. Раннє українське друкарство на Волині

Житейські і професійні перипетії у Івана Федоровича в Острозі. Острозька та Дерманська друкарні. Почаївський осередок книгодруку. Кирило Ставровецький. Боротьба Почаївських друкарів за право друку. Боротьба католиків і православних за право володіти друкарнею. Значення Почаївської друкарні в історії української культури. Рохманівська, Четвертинська та Крем'янецька друкарні.

Основні поняття: Острозька та Дерманська друкарні, Почаївський осередок книгодруку.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9.

Змістовий модуль 2

Українська видавнича справа ХІХ-ХХ століття

Тема 1. Особливості друкарської справи ХІХ-ХХ ст. Впровадження нових технологій

Удосконалення ротаційної, тигельної машин. Фотомеханічний спосіб репродукування художніх оригіналів. Види друку (плоский, високий, глибокий). Механізація брошурувальних процесів. Технізація складального процесу. Кольоровий друк. Розвиток шрифтів та ксилографії. Розвиток мистецтва гравюри на металі.

Основні поняття: шрифт, ксилографія, гравюра.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9.

Тема 2. Становлення і розвиток в Україні наукового книговидання

Історія видавничої справи Київського університету. Становлення Університетської друкарні. Перші друкарі та організації їх роботи. Відкриття літографії. Початкові правила роботи видавців.

Роль Михайла Максимовича в розвитку наукової книги. Пошук однодумців: Гоголь. Провал спроби Шевченка як видавця. Студенти і видавнича справа. Видання власних творів та альманахів

“київського” періоду. Стосунки з друкарнею. Правопис Максимовича в історії видавничої справи. Тематичний аспект наукового книговидання. Підручники релігієзнавчої тематики. Література з прикладних і гуманітарних наук. Службові та офіційні видання.

Основні поняття: альманах, літографія.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10.

Тема 3. Видавничих рух на українських теренах інших національностей

Польське друкарство. Єврейське друкарство. Російське друкарство.

Основні поняття: друкарство за межами України.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 4, 6, 10.

Тема 4. Видання в Україні книг Святого Письма: долі перекладів і видавців

Біблійні книги серед народів світу. Біблія як предмет книгознавчого аналізу. Біблійний текст як основа розвитку мови кожного народу. Ранні спроби перекладів і видань Біблій на українських землях. Острозька Біблія.

Руські письмена в Херсонесі IX століття. Проект князя Костянтина Острозького. Збирання різномовних рукописів та перекладачів. Московське перевидання українського книжкового шедевр. Доля острозьких Біблій. Видання Книги книг літературною мовою: долі перекладів і перекладачів та редакторів. Переклад Пилипа Морачевського. Спроби Маркіяна Шашкевича та Володимира Александрова. Переклад Пантелеймона Куліша. Переклад Івана Огієнка. Загроза знищення Огієнкового рукопису. Видання української Біблії лондонськими друкарями.

Основні поняття: перевидання, переклад.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 3, 4, 5, 8, 9.

Тема 5. Цензура як чинник заборони українського друкованого слова в період існування Російської імперії

Причини виникнення цензури в Росії і специфіка її застосування до українського друку

Принципові відмінності в умовах розвитку раннього друкарства в Україні і Росії. Початок цензури українських друків. Українські видання до викриття Кирило-Мефодіївського братства. Основні антиукраїнські цензурні циркуляри та їх вплив на друкарство. Валуєвський циркуляр 1863 року. Емський указ 1876 року. Револуція 1905 року і спроба скасування цензури українського друку. Царський маніфест від 17 жовтня 1905 року.

Основні поняття: цензура, циркуляр, маніфест.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 9, 10.

Тема 6. Українські видавничі шедеври періоду цензурних заборон і обмежень

«Кобзар» видання М. Драгоманова у Женеві. «Кобзар» Т. Шевченка видання В. Доманицького. «Про українську мову і українську школу» М. Грушевського. «Історія України» М. Грушевського. «Українська муза» (упорядник О. Коваленко). «Украинская жизнь» (упорядник С. Петлюра).

Основні поняття: профільна відомча цензура, непрофільна відомча цензура, циркуляр, указ.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 9, 10.

Тема 7. Українські видавництва і видавничі осередки XIX – початку XX століть

Українські дослідники видавничої справи: Ю. Меженко, С. Маслов, І. Свинціцький, І. Огієнко та інші. Тематична палітра наукових творів І. Огієнка.

Основні поняття: видавничий осередок.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10.

Тема 8. Видавничий рух доби визвольних змагань українського народу (1917-1923)

Ситуація з українським друком напередодні Лютневої революції 1917 року. Відновлення цензури. Напівлегальне книговидання. Формування нової видавничої мережі. Політика українських урядів у видавничій справі.

Основні поняття: цензура.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10.

Тема 9. Видавництва та видавці періоду визвольних змагань українського народу та особливості редакторської роботи

Видавництво «Час»: засновники, редактори, етапи діяльності. Видавництво «Криниця»: засновники, тематичний репертуар. Видавництво «Вернигора»: засновники, редактори, етапи діяльності. Видавництво «Друкар»: засновники, тематичний репертуар. Видавництво «Вік»: засновники, редактори, етапи діяльності. Видавництво «Серп і молот»: засновники, редактори, тематичний репертуар. Видавництво Є. Череповського: особистість засновника редактори, етапи діяльності, тематичний репертуар.

Основні поняття: тематичний репертуар, цільова аудиторія.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10.

Тема 10. Видавнича справа в Україні радянської доби

Руйнування кращих набутків минулого. Ревізія випущеної літератури. Знищення надрукованих та підготовлених до друку видань. Закриття діючих видавництв та експропріація друкарського обладнання. Творення нової книговидавничої системи. Становлення законодавчої бази. Державні органи щодо управління видавничою справою. Еволюція видавничої мережі радянського типу. Формування типології видавництв. Структура українського книговидання напередодні розвалу Радянського Союзу.

Основні поняття: законодавча база, ревізія літератури.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10.

Тема 11. Організаційні та творчі особливості роботи радянського редактора в період застою та перебудови

Руйнування кращих набутків минулого. Знищення надрукованих та підготовлених до друку видань. Закриття діючих видавництв та експропріація друкарського обладнання. Творення нової книговидавничої системи. Становлення законодавчої бази. Державні органи щодо управління видавничою справою. Еволюція видавничої мережі радянського типу. Формування типології видавництв. Структура українського книговидання напередодні розвалу Радянського Союзу.

Основні поняття: структура книговидання.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10.

Тема 12. Сучасний стан книговидавничої галузі та основні тенденції розвитку

Організаційний та законодавчий аспект видавничої справи. Успішні видавництва сучасної України. Перспективи розвитку. Книжкові проекти сучасної України. Міжнародне співробітництво.

Основні поняття: книжкові виставки, книжкові проекти.

Рекомендовані джерела

Основні (базові): 1, 2, 3.

Додаткові: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 1

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (профільні дисципліни)

Рівні навчальних досягнень	Бал	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
Початковий	1	Студент може розрізнати об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи.
	2	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.
	3	Студент відтворює менше половини навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
Середній	4	Студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснення викладача, повторити за зразком певну операцію, дію.
	5	Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	6	Студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком.
Достатній	7	Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні дії.
	8	Знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, застосовувати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації.
Високий	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності; самостійно оцінює
	12	Студент має систематичні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляти власне ставлення до неї. Розвиває свої обдарування і нахили.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1

Історія світової і української видавничої справи до XVIII ст.

Тема 1. Вплив перших рукописних книг на суспільну свідомість (7 год)

1. Напишіть есе на тему «Роль рукописної книги у суспільному поступі».
2. Підберіть з наукової літератури або Інтернет-мережі (на світовому чи українському матеріалі) приклади заборони та знищення книг у давнину та прокоментуйте такі приклади.

Тема 2. Соціально-політичні передумови виникнення друкарства у світі (7 год)

1. Користуючись підручником, науковою літературою і мережею Інтернет, складіть списки першодрукарів у різних країнах та їхньої видавничої продукції. Доповніть список ілюстраціями (портретами, гравюрами).
2. Зверстайте підібрану інформацію і підготуйте буклет (плакат, листівку, таблицю) на цю тему.

Змістовий модуль 2

Українська видавнича справа XIX - XX століття

Тема 1. Видання в Україні книг Святого Письма: долі перекладів і видавців (7 год)

Підготуйте мультимедійну презентацію за однією з тем:

1. Біблійні книги серед народів світу.
2. Ранні спроби перекладів і видань Біблій на українських землях.
3. Доля острозьких Біблій.
4. Видання Книги книг літературною мовою: долі перекладів і перекладачів та редакторів. Переклад Пилипа Морачевського.

Тема 2. Українські видавництва і видавничі осередки XIX- початку XX ст. (7 год)

Схематично відтворіть типологію фахових періодичних видань зазначеного періоду, зробивши акцент на аналізі висвітлення на їх сторінках проблем історії видавничої справи (періодичність випуску, головні рубрики, автура, частота появи на шпальтах).

Тема 3. Издавнича справа в Україні радянської доби та за кордоном (7 год)

Підготуйте реферат на тему «Михайло Брайчевський як ініціатор перегляду концепції української історії першого тисячоліття нашої ери» (вказіть його роль у перегляді періодизації української історії в контексті історії видавничої справи; принцип реконструкції ученим втрачених писемних пам'яток).

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Максимальна кількість балів за виконану роботу – 12 (оцінюється на семінарському занятті).

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: залік. Виставляється за результатами роботи студента протягом семестру.

6.4. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	
12	A	98-100	зараховано
11	A	94-97	
10	A	93-90	
9	B	89-86	
8	B	85-82	
7	C	81-75	
6	D	74-69	
5	E	68-65	
4	E	64-60	не зараховано
3	FX	59-35	
2	F	34-20	
1	F	19-1	

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 75 годин, лекції – 20 годин, семінарські заняття – 6 годин, практичні заняття – 10 годин, модульний контроль – 4 години, самостійна робота – 35 годин.

Тижні	Тема лекцій	Теми семінарських занять	Теми практичних занять	Теми самостійних завдань	Модульний контроль
Змістовий модуль 1					
Історія світової і української видавничої справи до XVIII ст.					
I.	Історія видавничої справи як професійно орієнтована дисципліна				
II.		Соціально-історичні передумови виникнення рукописання і книготворення в світі. Світові осередки книгописання			
III.		Українська рукописна книга дохристиянської доби		Вплив перших рукописних книг на суспільну свідомість	
IV.		Книгописання в давньоукраїнській державі після прийняття християнства			
V.			Українська рукописна книга дохристиянської доби		
VI.		Книгописання в давньоукраїнській державі після прийняття християнства (друга пол. X—XVI ст.)			
VII.	Соціально-політичні передумови виникнення друкарства у світі			Видатні першодрукарі	
VIII.		Видавнича діяльність			

		Києво-Печерської та Чернігівських друкарень.			
IX.	Раннє українське друкарство на Волині				
X.					Модульний контроль
Змістовий модуль 2 Українська видавнича справа XIX-XX століття					
XI.	Особливості друкарської справи на межі XIX-XX ст. Впровадження нових технологій				
XII.	Становлення і розвиток в Україні наукового книговидання				
XIII.			Видавничих рух на українських теренах і національностей	Видання в Україні книг Святого Письма: долі перекладів і видавців	
XIV.			Цензура як чинник заборони українського друкованого слова в період існування Російської імперії		
XV.	Українські видавничі шедеври періоду цензурних заборон і обмежень				
XVI.			Українські видавництва і видавничі осередки XIX-початку XX століть	Діяльність українських видавців XIX-початку XX століть	
XVI.	Видавничий рух визвольних українського народу (191				
XVI.			Видавництва та видавці періоду визвольних змагань		
XIX.	Видавнича справа в Україні радянської доби			Видавнича справа в Україні радянської доби	
XX.			Особливості роботи радянського редактора в період застою та перебудови		
XXI.	Сучасний стан книговидавничої галузі та основні тенденції розвитку				
XXI.					Модульний

					контроль
--	--	--	--	--	----------

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові):

1. Каракоз О. Історія книги : навч. посіб. / О.О.Каракоз. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – 360 с.
2. Тимошик М. Історія видавничої справи: Підручник. / М.І.Тимошик – Київ : Наша культура і наука, 2007. – 496 с.
3. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Історія українського друкарства / Упорядк., передмова і примітки М. Тимошика. - К.: Наша культура і наука, 2007. – 536 с.

Додаткові:

1. Животко А. Історія української преси / Упоряд. передм. і примітки М. Тимошика. – Київ : Наша культура і наука. 2000. – 368 с.
2. Запаско Я., Мацюк О., Стасенко В. Початки українського друкарства. – Львів: Центр Європи, 2000. - 222 с
3. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. – Львів: І-т українознавства, 2002. – 520 с.
4. Низовий М., Тимошик М. Українське друкарство і видавнича справа на сторінках російської енциклопедії “Книга” // Друкарство. 2000. № 6. С. 90 – 93.
5. Орос О. Грушівський монастир і початки кириличного слов’янського книгодрукування-Ужгород, 2001. – 272 с.
6. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Свята Почаївська лавра / Упоряд. передмова і примітки М. Тимошика. – Київ : Наша культура і наука, 2008. – С. 344-378. (Розд. «Почаївська друкарня»).
7. Степовик Д. Історія Києво-Печерської лаври. – Київ : Видавн. відділ УПЦ КП, 2011. – С. 15 – 136. (Розділ 1,2).
8. Тимошик М. Стародавня рукописна книга в світі: попередники, ранні осередки, роль у суспільному поступі // Вісник Книжкової палати. – 2002. – №4. – С. 22-27.
9. Тимошик М., Дацюк Г., Таран К. Історія одного журналістського курсу. – Київ : Наша культура і наука, 2008. – 494 с.
10. Українська книга в контексті світового книговидання / Афонін О.А., М.І Сенченко. – Київ : Кн.палата України, 2009.

Електронні ресурси:

<http://www.chytomo.com/vchy-ty-sya/> - «Читомо» - культура читання і мистецтво книговидання

<http://www.libportal.org.ua/> - Бібліотечний інформаційно-освітній портал

<http://elib.nlu.org.ua/collection.html?id=56&page=4> – колекція документів видавничої справи

<http://www.upba.org.ua/index.php/uk/> - Українська Асоціація Видавців